

Αποαποικιοποιώντας το καμπ

Συν-αισθηματικές και αλληλέγγυες γεωγραφίες αόρατων κοινών χώρων

Can the refugee speak?

Idomeni 2016

Refugees TV

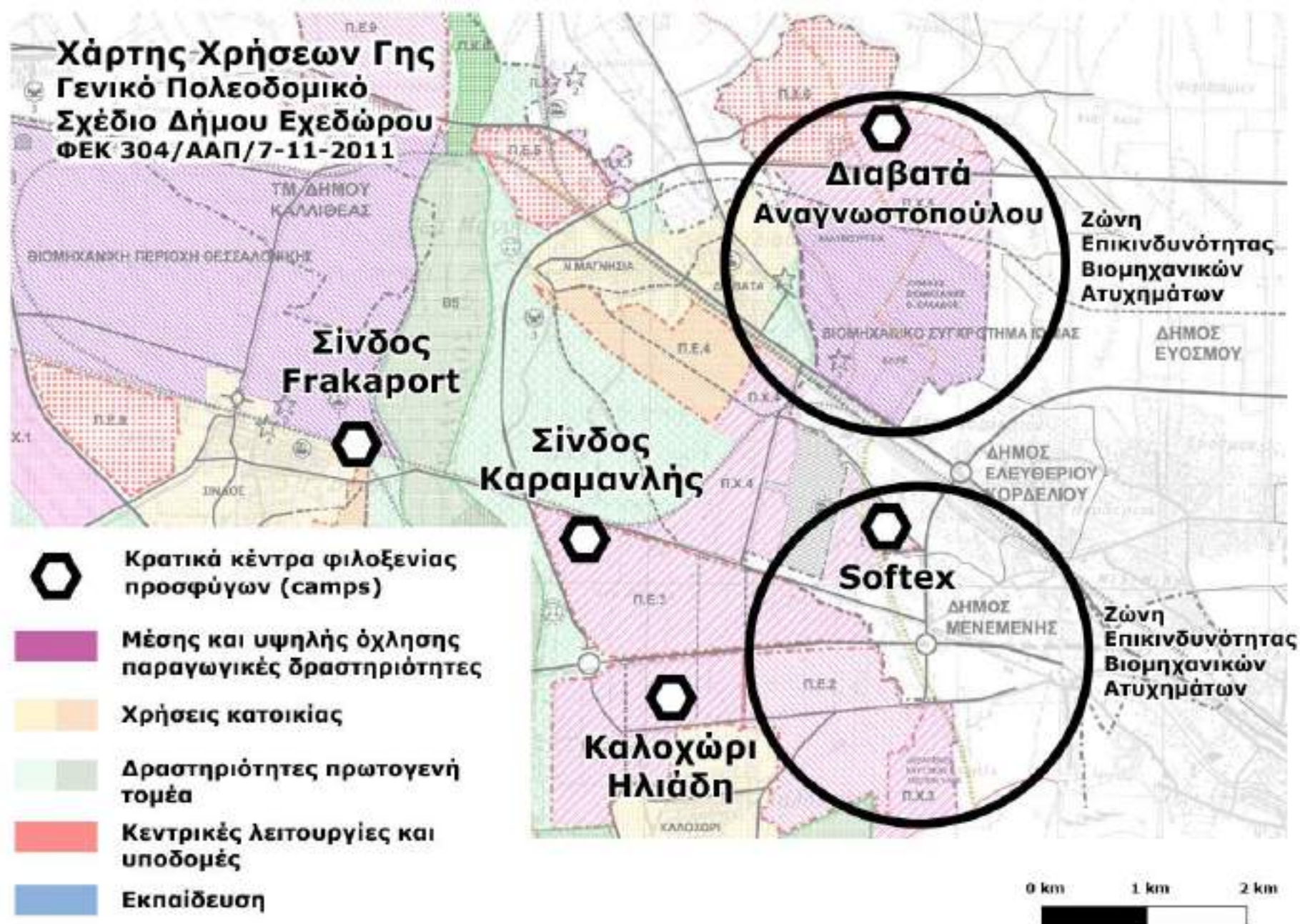

By the end of May 2016, the refugees were relocated to 13 State-run camps on the outskirts of Thessaloniki, the largest city in northern Greece.

However, all of the camps, as they are located on the western edge of the city, far away from the urban center, are isolated and invisible. They are based on abandoned former factories and former military bases that have severe infrastructural deficiencies.

Χάρτης Χρήσεων Γης
Γενικό Πολεοδομικό
Σχέδιο Δήμου Εχεδώρου
ΦΕΚ 304/ΑΑΠ/7-11-2011

«Ζωή» στο σκοτάδι

Τα περισσότερα κρατικά καμπς είναι
κρυμμένα εκτός πόλης σε
εγκαταλειμμένα πρώην εργοστάσια

TOMB

NO:G9

WE
ARE NOT

HAPPY ~~IN~~ HERE

UN
WE ARE TIRED
OF YOUR
EMPTY PROMISES

...!!!

«Οι άνθρωποι που ζουν στα καμπς έχουν ψυχολογικά προβλήματα και τραύματα, επειδή περνούν τον περισσότερο χρόνο μέσα στο κοντέινερ κοιτάζοντας έξω από τα μικρά παράθυρα, σαν κρατούμενοι, απελπισμένοι, απογοητευμένοι, χωρίς να έχουν τίποτα να κάνουν.» (Προσωπική συνέντευξη, 5 Σεπτεμβρίου 2020).

Η θεωρητική συζήτηση για τα προσφυγικά καμψ αντανakλάται συνήθως μέσα από δύο βασικές προσεγγίσεις.

Οι λεγόμενες **μελέτες των καμψ** αναπτύχθηκαν αρχικά γύρω από την προσέγγιση που αντιλαμβάνεται τον καμπ ως **χώρο βιοπολιτικής και εξαίρεσης** (Ek, 2006· Isin and Rygiel, 2007· Minca, 2015· Pasquetti, 2015). Ακολουθώντας την προσέγγιση του Giorgio Agamben (1998) για **τον αποκλεισμό, την κατάσταση εξαίρεσης και την αναστολή του νόμου**, η οποία διατυπώνεται μέσα από την έννοια της αποκαλούμενης «**γυμνής ζωής**», το καμπ μπορεί να θεωρηθεί ως το εμβληματικό μέρος όπου παράγεται γυμνή ζωή από η κυρίαρχη εξουσία.

Ενα δεύτερο και νεότερο ρεύμα μελετητών στοχεύει να αποκαλύψει τις καθημερινές κοινωνικές σχέσεις καθώς και τις πολλαπλές σχέσεις εξουσίας στα καμψ και εστιάζει στις **δυνατότητες της οργάνωσης των προσφύγων που μπορούν να ασκήσουν πράξεις αμφισβήτησης, αντίστασης, ανατροπής, δημιουργικότητας και αυτοοργάνωσης**. (Jordan and Minca, 2023, Martin, 2015, Ramadan, 2013, Sanyal, 2011).

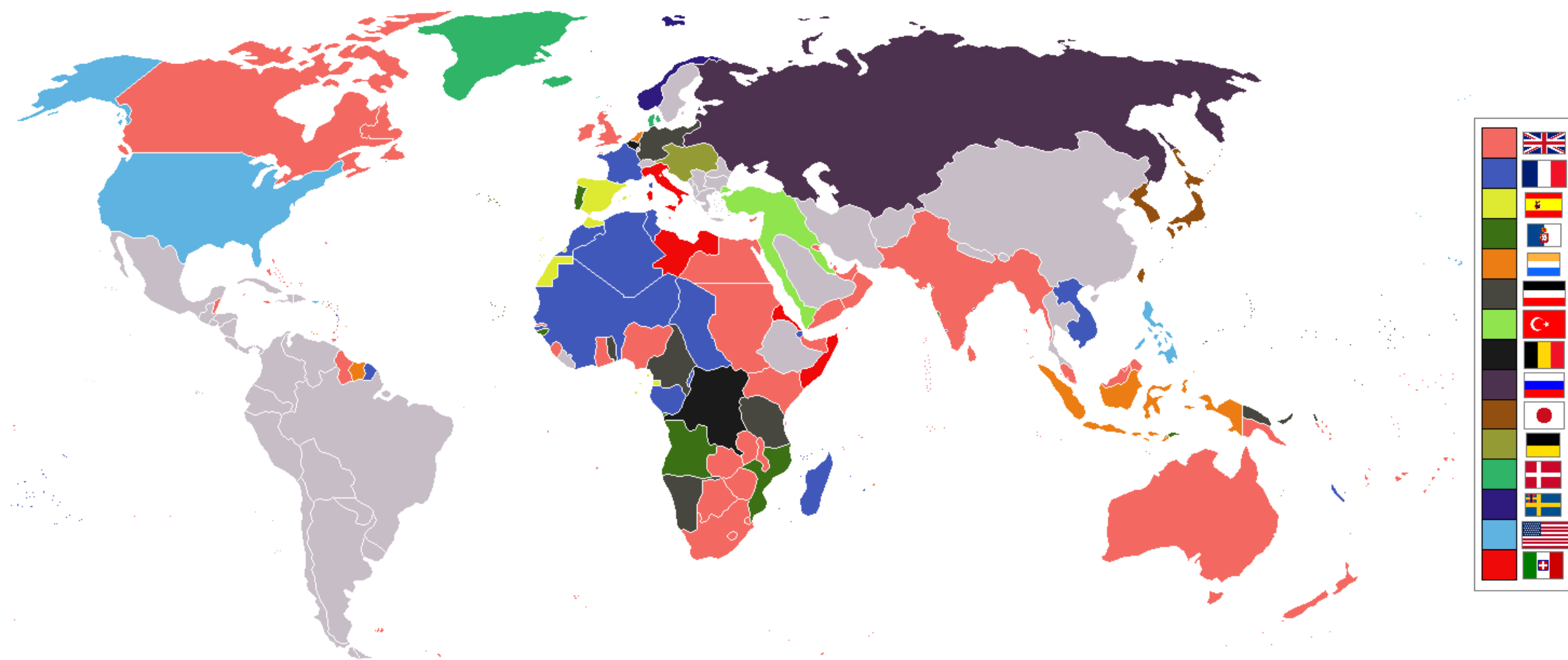
**Vasilika Camp
in Thessaloniki**

DOWN WITH THE
WALLS
DOWN WITH THE
PRISONS
✿

HOUSING
PAPERS
FREEDOM

αποικίες 1914

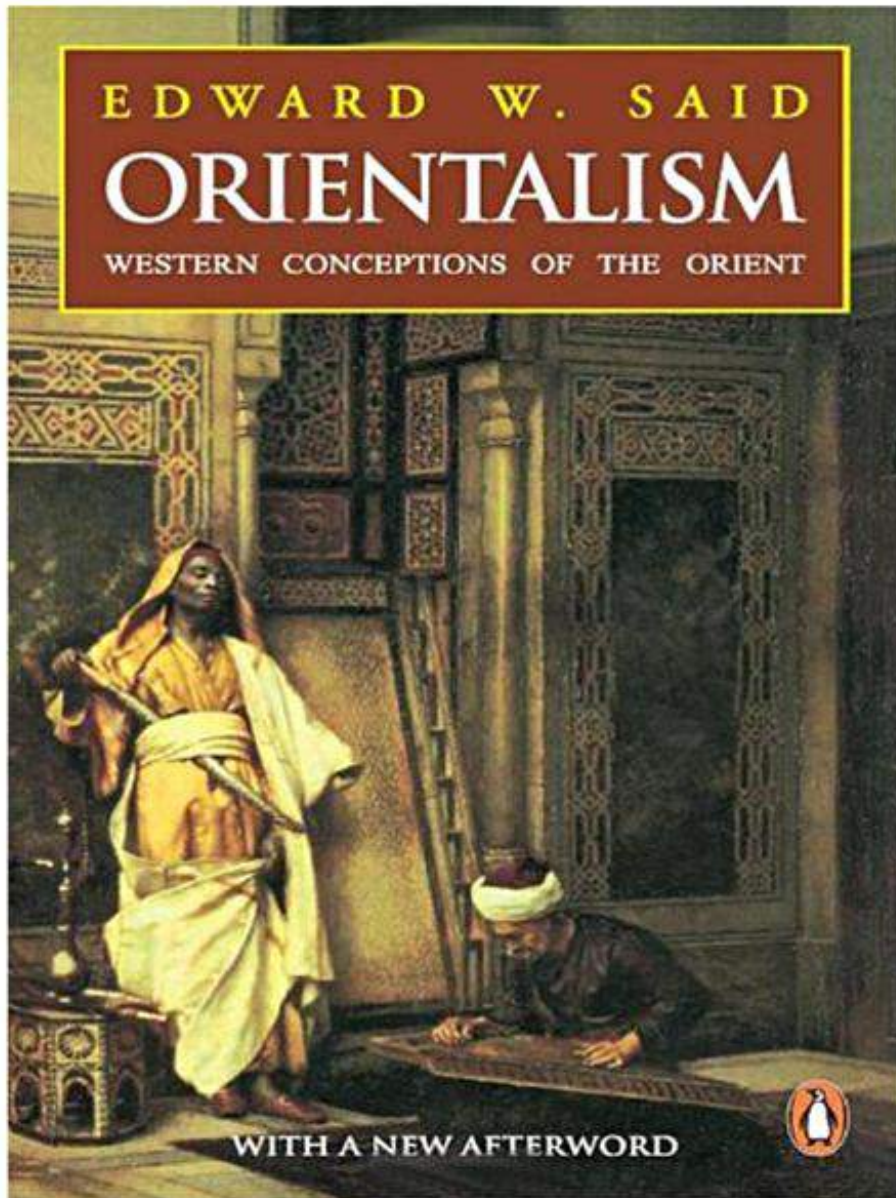

Μεταποικιακές προσεγγίσεις

«Η ιστορία του λόγου για τον άλλο είναι αποκαρδιωτική. Από πάντα οι άνθρωποι πίστευαν ότι ήταν καλύτεροι από τους γείτονές τους. Η υποτίμηση αυτή έχει δυο συμπληρωματικές όψεις: αφ' ενός, θεωρούμε το δικό μας πλαίσιο αναφοράς μοναδικό ή, εν πάση περιπτώσει, φυσιολογικό. Αφ' ετέρου, διαπιστώνουμε ότι οι άλλοι, σύμφωνα με αυτό το πλαίσιο, είναι υποδεέστεροι (...). Αυτό που κυρίως απορρίπτουμε είναι το να είμαστε διαφορετικοί: ούτε κατώτεροι, ούτε (ακόμα και) ανώτεροι, αλλά άλλοι» πρόλογος στο *Λ' Orientalisme* του Edward Said, 1978

Μεταποικιακές προσεγγίσεις

«Η Ανατολή είναι ακέραιο τμήμα του Ευρωπαϊκού πολιτισμού και κουλτούρας. Ο Οριενταλισμός εκφράζει κι εκπροσωπεί αυτό το τμήμα πολιτιστικά, κι ακόμη και ιδεολογικά, σαν μια κατηγορία ακαδημαϊκού λόγου με υποστηρικτικούς θεσμούς, λεξιλόγιο, ακαδημαϊκή παραγωγή, εικονογραφία, δόγματα ακόμη και δικές του αποικιακές γραφειοκρατίες και αποικιακά αισθητικά στυλ» (Said, 1996[1978]: 2).

Μεταποικιακές προσεγγίσεις

«Η αποικιοκρατία δεν ικανοποιείται να κρατά μόνο δέσμιο έναν λαό και να αδειάζει το μυαλό των αυτοχθόνων από κάθε μορφή και περιεχόμενο. Με ένα είδος διεστραμμένης λογικής στρέφονται στο παρελθόν των καταπιεσμένων ανθρώπων και το αλλοιώνει, το παραμορφώνει και το καταστρέφει. Αυτή η επιχείρηση υποβιβασμού της προαποικιακής ιστορίας λαμβάνει σήμερα τη διαλεκτική της σημασία» (Fanon, 1963[1961]: 201).

«Όπου και να πάει ο Νέγρος παραμένει Νέγρος»
(Fanon, 1991[1952]: 117).

Μεταποικιακές προσεγγίσεις

SELECTED SUBALTERN STUDIES

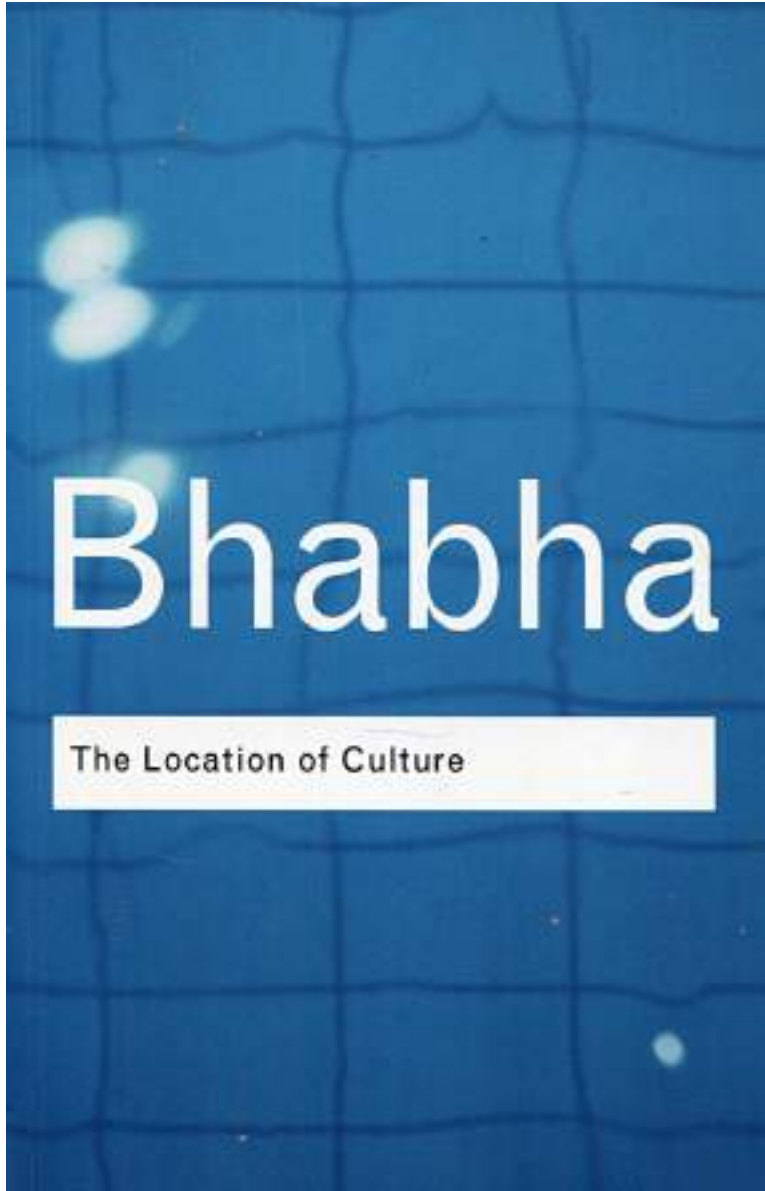

RANAJIT GUHA
&
GAYATRI CHAKRAVORTY SPIVAK

FOREWORD BY EDWARD W. SAID

Οι μελετητές της προσέγγισης του «υποδεέστερου» επιδιώκουν να απομακρυνθούν, από τους δυαδικούς μανιχαϊστικούς περιορισμούς της προσέγγισης του Φανόν για τους «κολασμένους της γης» και τις «ελίτ των αποικιοκρατών» και επεκτείνουν την πολιτισμική προσέγγιση του Σαΐντ για τον δυτικό λόγο και τη δυτική οπτική ισχυριζόμενοι ότι **η δυτική ηγεμονία παραμένει πάντα ατελής**. Για να αποδείξουν την παραπάνω θέση εστιάζουν κυρίως στους «μικρούς καθημερινούς αγώνες» και στις κατά Γκράμσι αντι-ηγεμονικές **«τοπικές πράξεις αντίστασης»** των τοπικών πληθυσμών, οι οποίες δεν διαμορφώνουν κάποιο εθνικο-απελευθερωτικό κίνημα και δεν έχουν ως στόχο την κατάληψη της εξουσίας

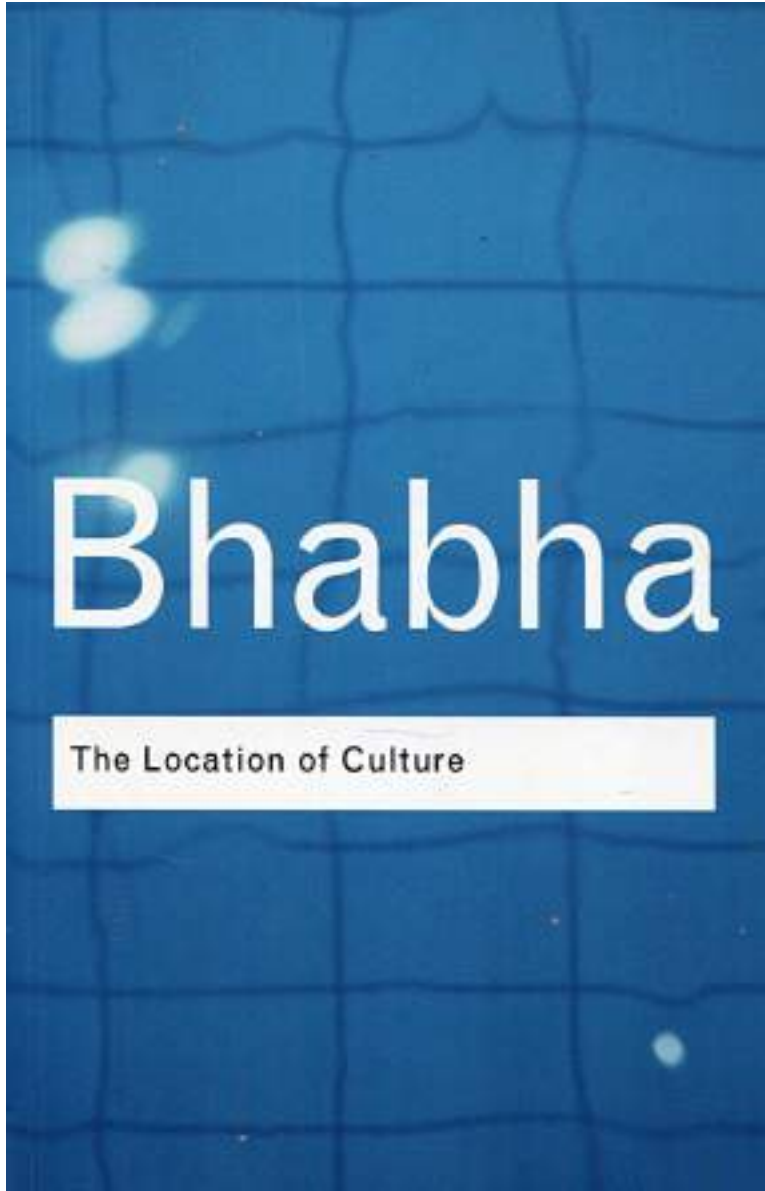
Μεταποικιακές προσεγγίσεις

Ο Μπάμπα **αντιτίθεται στα διχοτομικά δίπολα**: αφέντης-δούλος, κολασμένοι-ελίτ, Βορράς-Νότος, πρώτος κόσμος- τρίτος κόσμος, αποικιοκράτης-αποικιοκρατούμενος, υποδεέστερος-κυρίαρχος, λευκός-έγχρωμος, Άραβας-Χριστιανός, άλλος-κυρίαρχος, παρελθόν-παρόν, παράδοση-μοντέρνο, ιθαγενική κουλτούρα-ξένη κουλτούρα (Bhabha, 1994).

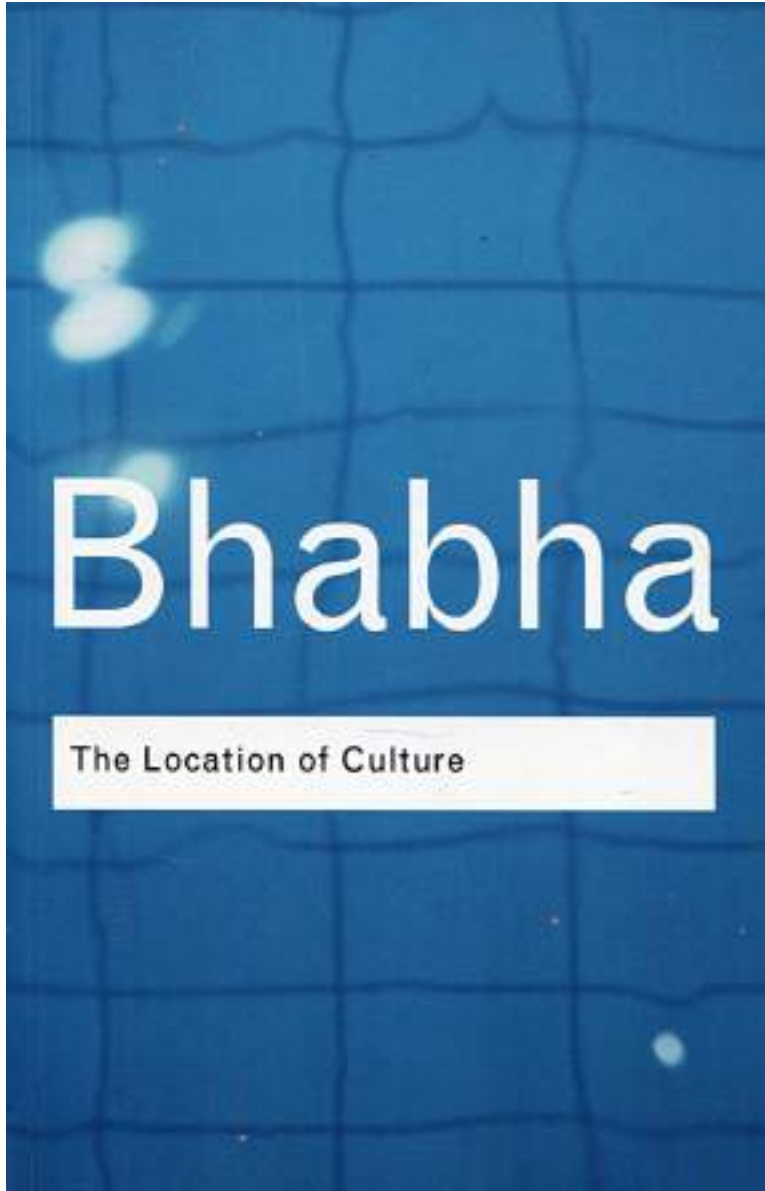
Στη σκέψη του Μπάμπα οι παραπάνω διπολικές κατηγορίες και διαιρέσεις κρίνονται ως σκληρωτικές, περιοριστικές και επομένως υποστηρίζει ότι **θα πρέπει να αποσταθεροποιηθούν** καθώς δεν αποτελούν ούτε συμμετρικές ολότητες, ούτε τα μοναδικά και αποκλειστικά μέρη μιας ολότητας υπό κατασκευή.

Μεταποικιακές προσεγγίσεις

Η **υβριδικότητα** για τον Μπάμπα προτρέπει στην αντίληψη, η οποία θεωρεί ότι οι κουλτούρες στην πραγματικότητα αποτελούν μη γραμμικές και μη προβλέψιμες **«διασταυρώσεις», «μάγματα», «μεταλλάξεις», «μπασταρδέματα» και «κράματα»**, που έχουν την ικανότητα να αμφισβητούν, να κρίνουν και να αποσταθεροποιούν προηγούμενες κουλτούρες (Bhabha, 1994:111, 113, 193).

Μεταποικιακές προσεγγίσεις

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η διαπίστωση ότι η κουλτούρα των αποίκων ποτέ δεν τυγχάνει πιστής αντιγραφής από τους τοπικούς πληθυσμούς και σε αυτό οφείλεται η ανάπτυξη της **υβριδικότητας**. Η ιδιοποίηση (αντιγραφή) μπορεί να οδηγεί και σε **περιπαικτική μίμηση, σε μια παρωδία ή απομίμηση της κουλτούρας των αποίκων**. Το τυπικό παράδειγμα της μίμησης είναι η περίπτωση του Ινδού δημόσιου υπαλλήλου που αντιγράφει τους τρόπους του Άγγλου γραφειοκράτη. Κάτι τέτοιο συνιστά δυνητική απειλή για τους αποικιοκράτες, καθώς η περιπαικτική μίμηση δεν απέχει πολύ από τη **χλεύη και έχει τη δυνατότητα να υπονομεύσει την αποικιοκρατική εξουσία**. Η υβριδικότητα δεν είναι επομένως μόνο πολιτισμική μείξη αλλά συνιστά και **εν δυνάμει πεδίο συγκρούσεων** και αμφισβητήσεων καθώς ενέχει την αποσταθεροποίηση των συμβόλων εξουσίας της κυρίαρχης κουλτούρας.

Μεταποικιακές προσεγγίσεις

Η κριτική της Σπίβακ στους μελετητές του υποδεέστερου εστιάζεται σε τρία σημεία. Πρώτον, ισχυρίζεται ότι το **«υποδεέστερο» αποτελεί μια καθολικευτική και ομογενοποιητική κατηγορία** που συσκοτίζει τις εσωτερικές διαφορές, αντιθέτως στην ανάλυσή της αναγνωρίζει ότι **μέσα στο «υποδεέστερο» υπάρχουν πολλά «σιωπηλά υποδεέστερα»**. Δεύτερον, υποστηρίζει ότι η ρητορική του «υποδεέστερου» **θυματοποιεί τα υποκείμενα** καθώς τα ονοματίζει ως υποδεέστερα και τα εντάσσει σε δίπολα «κατώτερης και ανώτερης βαθμίδας». Τρίτον, η Σπίβακ κατηγορεί τους μελετητές του υποδεέστερου ότι **διαιρούν και διαχωρίζουν σε ξεχωριστές σφαίρες την κουλτούρα, την οικονομία, την εθνότητα και ταυτόχρονα υποβαθμίζουν το ζήτημα του φύλου**. Εν τέλει η Σπίβακ υποστηρίζει ότι **«όσες και όσοι υφίστανται διακρίσεις δεν θα πρέπει να αποκαλούνται ως υποδεέστεροι»**

Κάμερες
παρακολούθησης και
τοίχοι 5 μέτρων στην
περίμετρο του
κρατικού
προσφυγικού καμπ
Διαβατών-
Αναγνωστοπούλου
στη Θεσσαλονίκη

Αποικιακά καμψ προσφύγων

‘Ο πυρήνας του αποικιακού ρατσισμού είναι η ιδέα ότι ο Άλλος ανήκει σε μια διαφορετική χρονικότητα. Όπως έδειξαν οι μετα-αποικιακοί στοχαστές όπως ο Edward Said και ο Frantz Fanon και επίσης ο ανθρωπολόγος Johannes Fabian, ο Άλλος στον δυτική σκέψη τοποθετείται σε άλλο χρονικό πλαίσιο από αυτό στο οποίο οι Ευρωπαίοι αισθάνονται ότι ανήκουν. Τα άτομα που κατηγοριοποιούνται ως πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο ή άτομα χωρίς έγγραφα θεωρείται ότι ανήκουν σε μια φυλετική εποχή, μια μη λευκή εποχή που νομιμοποιεί να τους τοποθετεί εκτός συνόρων, εκθέτοντάς τους σε διαφορετική ένταξη αλλά και σε αποκλεισμό, δηλαδή κράτηση και απέλαση. Ο Άλλος ανήκει σε διαφορετική εποχή, σε φυλετική εποχή, και συνεπώς σε διαφορετικό μέρος.’ (Khosravi, 2019, p. 417)

Αυτονομία της μετανάστευσης και πρακτικές κοινών

The “autonomy of migration” approach (Casas-Cortes, et al. 2015; Mezzadra & Neilson, 2013; Nyers, 2015) , attempts to reverse the polarity between “structures” and “agency”. It focuses on the ability of the moving populations of migrants and refugees, the so-called “protagonists” (Mezzadra & Neilson, 2003), to act, cross borders and challenge immigration control structures such as States and hyper-States agreements, army-police-border guards, registration and control systems.

Αυτονομία της μετανάστευσης και πρακτικές κοινών

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι η έννοια των κοινών και συγκεκριμένα των αστικών κοινών έχει συνδεθεί τα τελευταία χρόνια με τις πρακτικές των μετακινούμενων πληθυσμών. Γενικά ως αστικά κοινά στη βιβλιογραφία, μπορεί να βρεθεί μια μεγάλη ποικιλία αυτοδιαχειριζόμενων εγχειρημάτων, συμπεριλαμβανομένων αστικών κήπων, στεγαστικών κοινών, συνεταιρισμών και αυτοοργανωμένων δομών υγείας, εκπαίδευσης και εργασίας. (Dellenbaugh et al., 2015; Newton, and Rocco, 2022; Stavrides, 2016). Ειδικότερα, όσον αφορά τις πρακτικές κοινών των μετακινούμενων πληθυσμών, οι Trimikliniotis et al., (2015) εισήγαγαν τον όρο «**κοινά της μετακίνησης**» (mobile commons), που αφορούν «**την διαμοιρασμένη γνώση, τη συναισθηματική συνεργασία, την αμοιβαία υποστήριξη και φροντίδα μεταξύ των μεταναστών, όταν βρίσκονται σε κίνηση ή όταν εγκαθίστανται κάπου**».

Αυτονομία του συν-αισθήματος (Autonomy of affect)

Οι Deleuze και Guattari (1994, σελ. 168-9), εμπνευσμένοι από τη θεωρία του Spinoza (1996/1677) για την ενότητα «νου και σώματος», διερεύνησαν και υπογράμμισαν τις ικανότητες και τις δυνατότητες των σωμάτων να δρουν και να επηρεάζουν το ένα το άλλο. Αυτό εφιστά την προσοχή σε μια σημαντική πτυχή των ενσώματων σχέσεων μεταξύ των προσφύγων και στον τρόπο με τον οποίο αυτές μπορούν να δώσουν τη θέση τους στο συναισθηματικό δυναμικό και στο συναισθηματικό «άνοιγμα» (Massumi, 1995, σ. 96), ενάντια στο κλείσιμο των συνόρων και την απομόνωση των προσφυγικών καμπς.

Αυτονομία του συν-αισθήματος (Autonomy of affect)

Το ερώτημα εάν ο πρόσφυγας μπορεί να μιλήσει και να ακουστεί, μπορεί να επεκταθεί στο ερώτημα «πώς αισθάνεται αυτό το υποκείμενο» (Muñoz, 2006) και πώς η εμπειρία του τραύματος σχετίζεται με την εφεύρεση ενός «έργου συλλογικής αισθητηριακής ανίχνευσης». (Berlant, 2008, σελ. 846).

Τονίζουν όχι μόνο την αυτονομία της όρασης και της ομιλίας, αλλά και την πολυαισθητηριακή αξίωση και την αυτονομία του συναισθήματος. Όπως υποστηρίζει ο Massumi (1995, σ. 96) **«η αυτονομία του συναισθήματος είναι (...) η ανοιχτότητά του»**.

Όπως προτείνουν αρκετοί στοχαστές, **οι αισθήσεις και τα συν-αισθήματα είναι πολιτικά** (Hamilakis, 2013· Massumi, 2015· Woodward, 2014).

Ερώτηση: Πώς καλύφθηκε η κατάσταση στην Ειδομένη από τα κυρίαρχα ΜΜΕ;

Refugees tv: Παρακολουθούσαμε καθημερινά δεκάδες δημοσιογράφους και εικονολήπτες από όλο το κόσμο να έρχονται στην Ειδομένη και να τραβούν βίντεο και φωτογραφίες με τους πρόσφυγες να υποφέρουν, να παρακαλάνε για φαγητό, τα παιδιά να παίζουν στη λάσπη, τα ποντίκια και τα φίδια γύρω από τις σκηνές, τους ανθρώπους να τσακώνονται. Οι δημοσιογράφοι, σαν τα κοράκια που διψούν για αίμα, μας κορόιδευαν και δεν τους ενδιέφερε να ακούσουν τις φωνές μας ή να μας βοηθήσουν. Ήθελαν απλώς να βιντεοσκοπήσουν τους πρόσφυγες που υποφέρουν ενώ οι εταιρείες των media έβγαζαν χρήματα.

Ερώτηση: Ήταν αυτή η συνθήκη που σας ώθησε να οργανώσετε το “refugee tv”?

Refugees tv: Όλοι συμφωνήσαμε ότι έπρεπε να αντιδράσουμε και ο καλύτερος τρόπος που σκεφτήκαμε ήταν να κάνουμε κάτι σατιρικό. Πήραμε λοιπόν, ένα κομμάτι ξύλο και ένα μικρό πλαστικό μπουκάλι και φτιάξαμε μια ψεύτικη κάμερα και με ένα καλώδιο που βρήκαμε στο δρόμο και το κουτάκι από ένα δακρυγόνο το δέσαμε με ένα πλαστικό φλιτζάνι τσάι, φτιάξαμε ένα ψεύτικο μικρόφωνο. Ο ένας φίλος κρατούσε την ψεύτικη κάμερα, ο άλλος το μικρόφωνο και γυρίσαμε τους πρόσφυγες κάνοντας τους ρεπόρτερ.

Ερώτηση: Είχε θετική ανταπόκριση από τους άλλους πρόσφυγες; Σας εμπιστεύτηκαν;

Refugees tv: Ναι φυσικά! Γίναμε κάπως η φωνή των προσφύγων. Οι πρόσφυγες μας εμπιστεύτηκαν γιατί ήμασταν σαν αυτούς, στην ίδια κατάσταση, δεν ήμασταν ψεύτες όπως οι δημοσιογράφοι των mainstream media και εδώ είναι το ενδιαφέρον σημείο. Ενώ κάναμε μια ψεύτικη δράση με ψεύτικη κάμερας και με ψεύτικο μικρόφωνο, οι συνεντεύξεις που κάναμε ήταν πολύ πιο αληθινές και δυνατές.

Ερώτηση: Ποιος ήταν ο σκοπός της δράσης σας; Απευθυνθήκατε σε όλους τους πρόσφυγες ανεξαρτήτως φύλου, εθνικότητας, ηλικίας και θρησκείας;

Refugees tv: Εδώ θα ήθελα να τονίσω ότι κάναμε συνεντεύξεις με όλους τους πρόσφυγες χωρίς να κάνουμε διακρίσεις για λόγους εθνικότητας, φύλου, θρησκείας ή ηλικίας. Το πιο σημαντικό, προσπαθήσαμε να δείξουμε τη θετική πλευρά των προσφύγων, όχι μόνο τις κακές συνθήκες όπως έκαναν τα κυρίαρχα μέσα ενημέρωσης, αλλά ότι κάθε πρόσφυγας έχει μερικά μοναδικά ταλέντα και δεξιότητες. Κάποιοι από τους πρόσφυγες είναι γιατροί, καθηγητές, δάσκαλοι, δικηγόροι, έχουν σπουδάσει, άλλοι είναι καλλιτέχνες, ηθοποιοί, ζωγράφοι, τραγουδιστές, μουσικοί, ποδοσφαιριστές, μάγειρες, κομμωτές.

refugees.tv

★ Favorites · August 14, 2016 ·

Vote to your favourite talent by the number on comment..(the end of the votes is on tuesday at 2pm)

صوت للموهبة التي اعجبتك في تعليق برقم الموهبة (انتهاء التصويت يوم الثلاثاء الساعة ٢ ظهراً
(

See Translation

Ερώτηση: Πώς ήταν η κατάσταση στους καταυλισμούς και πώς γεννήθηκε η ιδέα για το “refugees got talent” ;

Refugees tv: Στα καμبس απαγορεύεται η λήψη βίντεο και φωτογραφιών, ελέγχονται από τον στρατό ή την αστυνομία. Θυμάμαι ότι είχα την ιδέα να κάνω ένα τηλεοπτικό πρόγραμμα και οι αρχές δεν μας έδωσαν άδεια. Στη συνέχεια, σκεφτήκαμε το “refugees got talent” και να οργανώσουμε κάτι σαν το ριάλιτι “Arabs got talent” που μεταδίδεται στη Συρία. Έτσι γεννήθηκαν οι “refugees got talent”. Το πρώτο “refugees got talent” έγινε ένα απόγευμα στο καμπ Ωραιοκάστρου και το βιντεοσκοπήσαμε για να δείξουμε τις διαφορετικές δεξιότητες και τα ταλέντα των προσφύγων.

Question: Πως ακριβώς οργανώθηκε το “refugees got talent”;

Refugees tv: Φτιάξαμε μια άτυπη ομάδα οργάνωσης, στρώσαμε μερικά τραπέζια, ετοιμάσαμε ένα λογότυπο «refugees got talent» σε έναν πίνακα και το μεταδώσαμε ζωντανά στο facebook. Με αυτόν τον τρόπο πρόσφυγες από άλλα καμبس μπορούσαν να το παρακολουθήσουν και να συμμετάσχουν ψηφίζοντας για τους καλύτερους διαγωνιζόμενους. Στη ψηφοφορία συμμετείχαν περίπου 3.000 πρόσφυγες από όλα τα καμبس γύρω από τη Θεσσαλονίκη. Φυσικά, το πιο σημαντικό δεν ήταν ποιος θα κερδίσει, αλλά το γεγονός ότι οι πρόσφυγες βγήκαν από μια κατάσταση απάθειας που επικρατεί στα καμبس και θυμήθηκαν ότι έχουν ταλέντα και ικανότητες και ότι μπορούσαν να κάνουν πολλά πράγματα.

Question: Τι πιστεύετε ότι προσέφερε το “refugees got talent” στους ανθρώπους που μένουν στα καμπς ;

Refugees tv: Ήταν πολύ ενθαρρυντικό για όλους. Το πιο σημαντικό, οι πρόσφυγες συνειδητοποίησαν ότι έχουν αξιοπρέπεια και άρα μπορούν να ελπίζουν. Κατάλαβαν ότι η ζωή συνεχίζεται. Ξέρεις, όταν είσαι κλειδωμένος σε ένα μικρό δωμάτιο προσπαθείς να κάνεις κάτι, να ξεφύγεις, ψάχνεις να βρεις το παράθυρο, κοιτάς την πόρτα, ψάχνεις να βρεις τις ρωγμές, πιστεύεις ότι ίσως μπορείς να σπάσεις τον τοίχο. Στην πραγματικότητα προσπαθείς να βγάλεις αυτό που έχεις μέσα σου και να δείξεις, να πεις στον έξω κόσμο ότι είσαι εδώ.

Συμπερασματικές σκέψεις

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος «refugees got talent», οι διοργανωτές μαζί με τους συμμετέχοντες κάπνισαν ναργιλέ, ήπιαν τσάι, έπαιξαν κιθάρα και τραγούδησαν τραγούδια από τις πατρίδες τους. Έτσι, ένα βράδυ κάτω από τον αυτοσχέδιο φωτισμό και μέσα στις μυρωδιές του φρεσκομαγειρεμένου φαγητού, ένας από τους διαγωνιζόμενους άρπαξε μια κατσαρόλα, την γύρισε ανάποδα και έφτιαξε ένα αυτοσχέδιο τύμπανο. Ο κόσμος μαζεύτηκε και άρχισε να τραγουδάει και όταν τελείωσε το τραγούδι, ο ερμηνευτής βγήκε μπροστά και αγκάλιασε τον καθένα μέσα στο πλήθος. Οι πολλαπλές χειρονομίες και οι αισθητηριακές σχέσεις, οι εμπειρίες της αφής και του αγγίγματος, του να ακούς και να ακούγεται, να βλέπεις και να σε βλέπουν, έμοιαζαν να καταρρέουν τα σύνορα και τα όρια μεταξύ υποκειμένου και αντικειμένου, κόσμου και σώματος, σκέψης και σώματος καθώς και μεταξύ διαφορετικών σωμάτων.

Συμπερασματικές σκέψεις

Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι οι χειρονομίες και οι επαφές παρήγαγαν έναν «διασωματικό» (Merleau-Ponty, 1962/1945) κοινό χώρο. Ένας κοινός χώρος διασύνδεσης, ταυτόχρονης αντίληψης και εμπειρίας μέσω της αλληλεπίδρασης. Όπως επισημαίνει ο Merleau-Ponty (1964/1961, σ. 162) «αυτό που κοιτάζει όλα τα πράγματα μπορεί επίσης να κοιτάξει τον εαυτό του και να αναγνωρίσει, σε αυτό που βλέπει, την «άλλη πλευρά» της δύναμης του να κοιτάζει. Βλέπει τον εαυτό του βλέποντας, αγγίζει τον εαυτό του αγγίζοντας, είναι ορατό και ευαίσθητο από μόνο του».

Συμπερασματικές σκέψεις

Παρουσιάστηκε ένα πλέγμα ακουστικών, οπτικών, γευστικών, οσμοτικών, απτικών και κιναισθητικών αλληλεπιδράσεων, που έστω και για λίγο αμφισβήτησε τις επισφαλείς συνθήκες των προσφύγων που τους επιβάλλεται κοινωνικός και χωρικός αποκλεισμό. Με τα λόγια τους «τα τραγούδια μας είναι μια αφήγηση του πώς ήταν η ζωή μας πριν από τον πόλεμο στη Συρία και ήταν σαν να είχαμε ξεχάσει εντελώς τον πόνο και το τραύμα» (προσωπική συνέντευξη, 5 Δεκεμβρίου 2018). Επομένως, η πολυαισθητηριακή συναισθηματικότητα είναι πολιτική και κρίσιμη στις διαδικασίες παραγωγής κοινών χώρων.

Συμπερασματικές σκέψεις

Επιπλέον, οι πρόσφυγες μέσα από πρακτικές «μετακίνησης» και «επανεγγραφής» (Bhabha, 1994) δημιούργησαν έναν νέο συλλογικό και προσωπικό χώρο στην Ειδομένη και στο καμπ. Προσπάθησαν να μετατρέψουν την αποκλεισμένη «συνοριακή χώρα» σε έναν υβριδικό κοινό χώρο. Σημαντική σε αυτό ήταν η μνήμη των ανθρώπων και η ανάκληση προηγούμενων εμπειριών μέσω των οποίων οι πρόσφυγες διατήρησαν την ελπίδα και αντιμετώπισαν τις συνθήκες ατέρμονης αναμονής. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια του «refugees got talent» ένας έφηβος συμμετέχων που τραγούδησε ένα τραγούδι ραπ εξήγησε στα μέλη της επιτροπής ότι δεν είχε τραγουδήσει ραπ στο παρελθόν. Όπως περιέγραψε, «η κοπέλα του στο Χαλέπι αγαπούσε τη ραπ μουσική» και από την ημέρα που σκοτώθηκε σε βομβαρδισμό προσπαθεί να μάθει και να εξασκηθεί στο ραπ για να κρατήσει ζωντανή τη μνήμη της. Μέσα από το «πρόσφυγες πήραν ταλέντο» μοιράστηκε και εξέφρασε την αγάπη του για αυτήν. Με παρόμοιο τρόπο, πολλοί συμμετέχοντες ανακαλούσαν αναμνήσεις αγαπημένων προσώπων που σκοτώθηκαν στις εμπόλεμες ζώνες της Μέσης Ανατολής.

Συμπερασματικές σκέψεις

Τέλος, η «refugees' tv» και «refugees got talent» φάνηκε να προσφέρουν φωνή σε φαινομενικά «άφωνα» και «υποτελή» υποκείμενα και να αποσταθεροποιούν, έστω και προσωρινά, την συνθήκη του πρόσφυγα ως ομοιογενή κατηγορία. Όπως επανέλαβαν συχνά οι διοργανωτές, στόχος τους ήταν να αναδείξουν τα διαφορετικά ταλέντα και τις δεξιότητες κάθε πρόσφυγα, να σπάσουν τα κοινωνικά, πολιτικά, εθνοτικά και αισθητηριακά στερεότυπα και να διεκδικήσουν το δικαίωμα να μιλάνε, να βιώνουν, να ονειρεύονται, να ελπίζουν και να αγωνίζονται. Ως εκ τούτου, ο κοινός χώρος αναδεικνύεται ως συλλογικός αγώνας, ως σχέσεις αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας και ως προσπάθεια διασφάλισης της διαφορετικότητας και της μοναδικότητας του κάθε υποκειμένου. Όπως είπε ένα από τα μέλη της «προσφυγικής τηλεόρασης»: «ό,τι κι αν συμβεί (...) στο μέλλον, (...) [εμείς] θα έχουμε πάντα το talent show»

Ευχαριστώ
για την
προσοχή σας